

Kompletny Przewodnik po składkach członkowskich dla pielęgniarek, pielęgniarzy i położnych: obowiązki, wysokość i zasady opłacania od 1 kwietnia 2025 r.

Wprowadzenie: rola samorządu zawodowego i istota obowiązku składkowego

Niniejszy przewodnik stanowi kompleksowe omówienie zasad dotyczących opłacania składek członkowskich na rzecz samorządu zawodowego pielęgniarek i położnych. Jego celem jest szczegółowe wyjaśnienie obowiązków, nowej metodologii obliczania wysokości składki oraz konsekwencji wynikających z zaniechania płatności, w świetle kluczowych zmian prawnych wchodzących w życie z dniem 1 kwietnia 2025 r. Analiza opiera się na obowiązujących aktach prawnych, w szczególności na Ustawie z dnia 1 lipca 2011 r. o samorządzie pielęgniarek i położnych oraz Uchwale nr 5 I Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Pielęgniarek i Położnych z dnia 23 września 2024 r.

Samorząd zawodowy pielęgniarek i położnych jest instytucją powołaną w celu reprezentowania osób wykonujących te zawody oraz sprawowania pieczy nad ich należyтым wykonywaniem w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony. Działalność samorządu, obejmująca m.in. ochronę prawną członków, organizację kształcenia podyplomowego, prowadzenie postępowań w zakresie odpowiedzialności zawodowej czy obronę godności zawodowej, jest finansowana w dużej mierze z majątku, którego fundamentalnym filarem są właśnie składki członkowskie.¹

Uchwała nr 5 I Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Pielęgniarek i Położnych z dnia 23 września 2024 r. wprowadza rewolucyjną zmianę w sposobie naliczania składki, odchodząc od stałej kwoty na rzecz mechanizmu dynamicznego, uzależnionego od wskaźnika makroekonomicznego.¹ Zrozumienie tych nowych zasad jest kluczowe dla prawidłowego wypełniania obowiązków przez każdą pielęgniarkę i każdego pielęgniarza oraz każdą położną i każdego położnego w Polsce.

Sekcja 1: Podstawa prawna i uniwersalny charakter obowiązku składkowego

1.1. Kto jest zobowiązany do opłacania składek?

Obowiązek opłacania składek członkowskich ma charakter powszechny i wynika bezpośrednio z przepisów prawa. Zgodnie z Ustawą o samorządzie pielęgniarek i położnych, przynależność do samorządu jest **obowiązkowa** dla każdej pielęgniarki i położnej, która posiada stwierdzone lub przyznane prawo wykonywania zawodu (PWZ) i jest wpisana do rejestru prowadzonego przez właściwą okręgową radę pielęgniarek i położnych. Członkostwo w samorządzie nabywa się z dniem wpisu do tego rejestru.

Konsekwencją tej obligatoryjnej przynależności jest nałożenie na członków samorządu szeregu obowiązków, wśród których ustawa wprost wymienia **regularne opłacanie składek członkowskiej**. Zapis ten jest jednoznacznie potwierdzony w § 1 Uchwały nr 5, która stanowi, że "składki członkowskie opłacają członkowie samorządu pielęgniarek i położnych".

Należy podkreślić nierozzerwalny związek między posiadaniem Prawa Wykonywania Zawodu a obowiązkiem składkowym. Ustawa stanowi, że członkiem samorządu jest się od momentu wpisu do rejestru, co jest warunkowane posiadaniem PWZ. Z kolei Uchwała nr 5 zwalnia z opłat wyłącznie te osoby, które jednocześnie zaprzestały wykonywania zawodu i zdeponowały w izbie oryginał dokumentu PWZ. Oznacza to, że sam fakt posiadania ważnego dokumentu PWZ, nawet jeśli dana osoba czasowo nie pracuje w zawodzie, jest równoznaczny z istnieniem obowiązku składkowego. Nie można posiadać uprawnień do wykonywania zawodu, nawet "w uśpieniu", i jednocześnie być zwolnionym z opłat.

1.2. Obowiązek składkowy a forma i miejsce wykonywania zawodu

Obowiązek opłacania składek jest niezależny od formy zatrudnienia, zajmowanego stanowiska czy miejsca wykonywania zawodu. Dotyczy on wszystkich członków samorządu, którzy wykonują zawód w ramach:

- umowy o pracę,
- stosunku służbowego (np. w służbach mundurowych),
- umowy cywilnoprawnej (np. umowy zlecenia, kontraktu),

- indywidualnej, specjalistycznej lub grupowej praktyki zawodowej,
- wolontariatu.

Ustawa o zawodach pielęgniarki i położnej bardzo szeroko definiuje pojęcie "wykonywania zawodu". Obejmuje ono nie tylko bezpośrednie udzielanie świadczeń zdrowotnych pacjentowi, ale również m.in. nauczanie zawodu, prowadzenie prac naukowo-badawczych, kierowanie i zarządzanie zespołami pielęgniarek lub położnych, zatrudnienie na stanowiskach administracyjnych w podmiotach leczniczych, gdzie wykonuje się czynności związane z organizacją lub nadzorem nad udzielaniem świadczeń, czy sprawowanie funkcji z wyboru w organach samorządu.

Obowiązek składkowy istnieje również w przypadku czasowego niewykonywania zawodu z różnych przyczyn, takich jak urlop wychowawczy, urlop bezpłatny, długotrwałe zwolnienie lekarskie czy pozostawanie bez pracy (status osoby bezrobotnej), o ile osoba nie spełniła formalnych warunków do zwolnienia z opłat, które zostaną szczegółowo omówione w Sekcji 4.

Sekcja 2: obliczanie wysokości składki członkowskiej – nowe zasady od 2025 Roku

2.1. Nowa formuła obliczeniowa

Uchwała nr 5, która wejdzie w życie z mocą obowiązującą od 1 kwietnia 2025 r., wprowadza dynamiczny sposób ustalania wysokości składki członkowskiej. Zgodnie z § 3 Uchwały, miesięczna składka członkowska wynosi **1% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w poprzednim roku kalendarzowym**, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) w Dzienniku Urzędowym.

Kluczową zasadą jest również zaokrąglanie obliczonej kwoty **do pełnego złotego**. Choć uchwała nie precyzuje kierunku zaokrąglania, przyjętą praktyką w takich przypadkach jest zaokrąglanie w górę, co zapewnia przejrzystość i unika kwot z częściami groszowymi. Wprowadzenie tego mechanizmu oznacza odejście od stałej, kwotowo określonej składki na rzecz systemu, który automatycznie dostosowuje jej wysokość do sytuacji gospodarczej kraju.

W praktyce, wraz ze wzrostem przeciętnego wynagrodzenia w Polsce, składka członkowska będzie corocznie waloryzowana, bez konieczności podejmowania przez Krajowy Zjazd nowych uchwał w tej sprawie. Zapewnia to samorządowi stabilne i rosnące źródło finansowania jego ustawowych zadań, ale jednocześnie nakłada na członków obowiązek corocznej weryfikacji aktualnej wysokości opłaty.

2.2. Praktyczne wyliczenie składki na rok 2025

Podstawą do obliczenia składki obowiązującej w okresie od 1 kwietnia 2025 r. do 31 marca 2026 r. jest przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej za rok 2024. Zgodnie z Komunikatem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, kwota ta wyniosła **8181,72 zł**.

Kalkulacja miesięcznej składki na rok 2025 przebiega następująco:

1. Obliczenie 1% z podstawy wymiaru: $8181,72 \text{ zł} \times 1\% = 81,8172 \text{ zł}$.
2. Zaokrąglenie wyniku do pełnego złotego: 81,8172 zł zaokrągla się do **82,00 zł**.

Tym samym, miesięczna składka członkowska obowiązująca od 1 kwietnia 2025 r. wynosić będzie 82,00 zł.

2.3. Tabela: Kalkulacja składki na rok 2025

Poniższa tabela w sposób przejrzysty przedstawia proces obliczeniowy, który doprowadził do ustalenia nowej kwoty składki.

Opis	Wartość/Działanie	Podstawa prawna/Źródło danych
Podstawa wymiaru składki	8181,72 zł	Komunikat Prezesa GUS w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2024 r. ³
Stawka procentowa	1%	§ 3 Uchwały nr 5 ¹
Kwota składki przed zaokrągleniem	81,82 zł (8181,72 zł × 0,01)	Kalkulacja
Ostateczna miesięczna składka na rok 2025	82,00 zł	§ 3 Uchwały nr 5 (zasada zaokrąglenia do pełnego złotego) ¹

2.4. Jak weryfikować wysokość składki w przyszłości?

W związku z dynamicznym charakterem nowej formuły, członkowie samorządu powinni co roku weryfikować wysokość obowiązującej składki. W tym celu należy śledzić komunikaty Prezesa GUS, publikowane zazwyczaj w lutym każdego roku, dotyczące wysokości przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej za rok poprzedni. Na podstawie tej wartości, stosując opisaną wyżej metodę obliczeniową (1% podstawy, zaokrąglone do pełnego złotego), można samodzielnie ustalić nową kwotę składki, która będzie obowiązywała od 1 kwietnia danego roku. Informacje te będą również publikowane przez Naczelną Izbę oraz okręgowe izby pielęgniarek i położnych.

Sekcja 3: procedura, terminy i zasady specjalne płatności

3.1. Terminarz i sposób płatności

Uchwała nr 5 precyzyjnie określa procedurę i terminy dokonywania płatności składek członkowskich. Kluczowe zasady są następujące:

- **Częstotliwość:** składki są płatne w cyklu **miesięcznym**.
- **Termin:** opłatę należy uiścić **do 15. dnia każdego miesiąca za miesiąc poprzedni**. Przykładowo, składka za kwiecień jest płatna do 15 maja, a składka za grudzień – do 15 stycznia następnego roku.
- **Odbiorca:** wpłaty należy dokonywać na rachunek bankowy **właściwej okręgowej izby pielęgniarek i położnych**, której dana osoba jest członkiem. Numery rachunków bankowych są dostępne na stronach internetowych poszczególnych izb.
- **Ewidencja:** każda wpłata jest księgowana i ewidencjonowana na **indywidualnym koncie** pielęgniarki lub położnej, co pozwala na bieżące monitorowanie stanu rozliczeń.¹

3.2. Płatność w okresie zmiany przynależności do izby

Szczególna zasada dotyczy sytuacji, w której pielęgniarka lub położna zmieniają przynależność do okręgowej izby, na przykład w związku ze zmianą miejsca wykonywania zawodu. Procedura ta, opisana w art. 5 Ustawy o samorządzie pielęgniarek i położnych, polega na złożeniu wniosku o wykreślenie z rejestru dotychczasowej izby, a następnie, po otrzymaniu uchwały o

wykreśleniu, złożeniu wniosku o wpis do rejestru nowej, wybranej izby.

W tym okresie przejściowym kluczowe jest zachowanie ciągłości w opłacaniu składek. Zgodnie z § 2 ust. 2 Uchwały nr 5, obowiązek opłacania składek na rzecz **dotychczasowej izby** trwa aż **do dnia formalnego wpisu do rejestru nowej izby**. Oznacza to, że nie istnieje "okres bezskładowy" podczas zmiany przynależności. Błędne założenie, że złożenie wniosku o wykreślenie automatycznie wstrzymuje obowiązek płatności, może prowadzić do powstania zaległości. Ciągłość obowiązku składowego jest nierozzerwalnie związana z ciągłością członkostwa w samorządzie.

Sekcja 4: Zwolnienie z obowiązku składowego – analiza warunków i wyjątków

4.1. Jedyna droga do zwolnienia: ścisła interpretacja przepisów

Uchwała nr 5 przewiduje tylko jedną, ściśle określoną sytuację, w której członek samorządu może być zwolniony z obowiązku opłacania składek. Zgodnie z §4, zwolnienie przysługuje pielęgniarce i położnej, które **spełniają łącznie dwa warunki**:

1. **zaprzestały wykonywania zawodu** pielęgniarce lub położnej.
2. **Złożyły we właściwej okręgowej izbie pielęgniarce i położnych oryginał dokumentu Prawa Wykonywania Zawodu (PWZ).**

Niespełnienie któregośkolwiek z tych warunków oznacza, że obowiązek składowy jest nadal w mocy. Samo faktyczne niewykonywanie zawodu, bez formalnego zdeponowania dokumentu PWZ w izbie, nie jest wystarczającą przesłanką do zwolnienia z opłat.

Decyzja o złożeniu PWZ jest aktem formalnym, który pociąga za sobą istotne konsekwencje. Jest to równoznaczne z zawieszeniem uprawnień do wykonywania zawodu. Powrót do aktywnej działalności zawodowej po dłuższej przerwie wiąże się z koniecznością dopełnienia określonych formalności. Zgodnie z art. 26 Ustawy o zawodach pielęgniarce i położnej, osoba, która nie wykonywała zawodu łącznie przez okres dłuższy niż 5 lat w ciągu ostatnich 6 lat, a zamierza podjąć jego wykonywanie, musi zawiadomić o tym okręgową radę i odbyć obowiązkowe przeszkolenie, którego czas, miejsce i program określa izba. Dlatego decyzja o złożeniu PWZ w celu uniknięcia opłat składowych powinna być starannie przemyślana.

Krótkoterminowa oszczędność może w przyszłości wiązać się ze znacznie większymi kosztami i barierami administracyjnymi związanymi z powrotem do zawodu.

4.2. Sytuacje życiowe a obowiązek składkowy

W celu wyjaśnienia najczęstszych wątpliwości, poniżej przedstawiono odpowiedzi na typowe pytania dotyczące obowiązku składkowego w różnych sytuacjach życiowych.

- **Pytanie:** *Jestem na urlopie macierzyńskim/wychowawczym. Czy muszę płacić składki?*
 - **Odpowiedź:** Tak. Urlop macierzyński lub wychowawczy nie jest w świetle przepisów tożsamy z "zaprzestaniem wykonywania zawodu". Stosunek pracy trwa, a dokument PWZ nie został złożony w izbie. W związku z tym obowiązek opłacania składek pozostaje w mocy.
- **Pytanie:** *Przebywam na długotrwałym zwolnieniu lekarskim. Czy jestem zwolniona/y z opłat?*
 - **Odpowiedź:** Nie. Czasowa niezdolność do pracy, nawet długotrwała, nie zwalnia automatycznie z obowiązku opłacania składek, ponieważ nie zostały spełnione łączne warunki określone w § 4 Uchwały nr 5.